

سال چهاردهم، شماره‌ی ۴۸
زمستان ۱۳۹۳، صفحات ۲۲۲-۱۹۹

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر
فصلنامه‌ی علمی-پژوهشی فضای جغرافیایی

شهرام بهرامی^۱
الهه اکبری^۲
محمد معتمدی راد^۳

تحلیل ژئومتری حوضه‌های زهکشی با استفاده از شواهد ژئومورفولوژی تکتونیک (مطالعه موردی: چهار حوضه زهکشی صدخر و کلاته سادات، فاروبروم و گلیان)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۲/۰۸/۰۷ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۳/۰۲/۲۵

چکیده

شبکه‌های زهکشی به عنوان بخشی از لندفرم‌های ژئومورفولوژیک در مقابل حرکات نئوتکتونیک حساس هستند. هدف این پژوهش بررسی ناهنجاری سلسله مراتبی شبکه زهکشی و ارتباط آن با تکتونیک در حوضه‌های زهکشی صدخر و کلاته سادات (دامنه جنوبی کوه‌های جفتای)، فاروبروم (دامنه جنوبی بینالود) و گلیان (دامنه شمالی کوه‌های آلاداع) می‌باشد. شاخص‌های ناهنجاری سلسله مراتبی (Δa)، تراکم ناهنجاری سلسله مراتبی (ga)، شاخص انشعابات (R)، شاخص درصد عدم تقارن حوضه (PAF)، نسبت شکل حوضه (BS) و میانگین طول آبراهه درجه (LN1) در آن مورد محاسبه قرار گرفت. سپس رابطه خطی بین پارامترها و ضریب همبستگی بین آنها به دست آمد. بررسی داده‌ها نشان می‌دهد که رابطه مستقیمی بین Δa و ga با ضریب همبستگی بالا ($r=0.963$) در حوضه‌های مطالعاتی وجود دارد. هم-

E-mail: S.bahrami@hsu.ac.ir.

^۱- استادیار گروه جغرافیا، دانشگاه حکیم سبزواری.

E-mail: e.akbari@hsu.ac.ir.

^۲- مریب گروه جغرافیا، دانشگاه حکیم سبزواری.

E-mail: motamed_1@yahoo.com

^۳- دانشجوی دکتری ژئومورفولوژی، دانشگاه حکیم سبزواری.

چنین رابطه مستقیمی بین پارامترهای Δa و ga با پارامترهای PAF، BS و LN1 می‌باشد. ضریب همبستگی Δa با پارامترهای PAF، BS و LN1 به ترتیب $0/796$ ، $0/737$ و $0/892$ و ضریب همبستگی ga با پارامترهای PAF، BS و LN1 نیز به ترتیب $0/920$ ، $0/875$ و $0/896$ به دست آمد. رابطه معناداری بین R و دیگر پارامترها وجود ندارد. بررسی روابط بین پارامترها نشان‌دهنده کارایی بالای شاخص Δa و ga در مقایسه با شاخص R برای شناسایی تکتونیک فعال حوضه‌های زهکشی می‌باشد. براساس شاخص‌های مذکور، هر چند تمام حوضه‌های مطالعاتی از نظر تکتونیکی فعال هستند اما بیشترین فعالیت تکتونیکی به ترتیب در حوضه‌های فاروب‌رومانت، صدخر و گلیان و کمترین مربوط به حوضه کلاته سادات می‌باشد.

کلید واژه‌ها: ژئومتری، تکتونیک، ناهنجاری سلسله مراتبی شبکه زهکشی، شاخص انشعابات، کلاته سادات.